

Inhoudsopgave

Inleiding 5

1 Waar gaat het over bij aardrijkskunde? 7

- 1.1 Het schoolvak aardrijkskunde 8
  - 1.2 Geografische werkwijze beheersen 8
  - 1.3 Indeling van de leerstof in drie aandachtsgebieden 11
- [Samenvatting 12](#)
[Opgaven 13](#)

2 De aarde 15

- 2.1 De aarde in het zonnestelsel 16
  - 2.2 Geografische coördinaten en tijdzones 16
  - 2.3 De seizoenen: zomer, herfst, winter en lente 18
  - 2.4 De getijden: vloed en eb 18
  - 2.5 Endogene krachten 20
  - 2.6 Exogene krachten 28
- [Samenvatting 33](#)
[Begrippenlijst 36](#)
[Opgaven 42](#)

3 Weer, klimaat en landschappen op aarde 45

- 3.1 Het weer 46
  - 3.2 Klimaat en klimaatverandering 58
  - 3.3 Klimaat en ligging van de belangrijkste landschappen 63
  - 3.4 Verklaring van de verschillen in landschappen 65
  - 3.5 Klimaat en kenmerken van de verschillende landschappen 66
- [Samenvatting 74](#)
[Begrippenlijst 77](#)
[Opgaven 82](#)

4 Landschappen in Nederland 85

- 4.1 Indeling van de landschappen in Nederland 86
  - 4.2 Hoog-Nederland 86
  - 4.3 Laag-Nederland 91
  - 4.4 Beschermde landschappen 103
- [Samenvatting 104](#)
[Begrippenlijst 107](#)
[Opgaven 111](#)

5 Bevolking 115

- 5.1 Bevolking in Nederland 116
- 5.2 Bevolking in Europa 120
- 5.3 Bevolking in de wereld 124
- 5.4 Belangrijke migraties 129
- 5.5 Cultuurgebieden en grenzen 137

Samenvatting 141
Begrippenlijst 145
Opgaven 150

6 Landbouw 155

- 6.1 Landbouwproductie 156
  - 6.2 Spreiding van de landbouw 163
  - 6.3 Concurrentie in de landbouw 165
  - 6.4 Natuur en milieu 166
- Samenvatting 168
Begrippenlijst 170
Opgaven 172

7 Industrie 175

- 7.1 Van ambachtelijke naar industriële productie 176
  - 7.2 Factoren die de plaats van een fabriek bepalen: vestigingsfactoren 176
  - 7.3 Belangrijke en veelvoorkomende fabrieken 178
  - 7.4 Veranderende vestigingsfactoren 187
  - 7.5 Beïnvloeding door de overheid 188
  - 7.6 Bronnen van energie 189
- Samenvatting 198
Begrippenlijst 201
Opgaven 204

8 Diensten 207

- 8.1 Kenmerken van dienstverlening 208
  - 8.2 Vestiging van dienstverlenende bedrijven 210
  - 8.3 Transport van goederen en personen 215
  - 8.4 Globalisering 217
  - 8.5 Economisch belangrijke gebieden 219
  - 8.6 Invloed van diensten op het milieu 219
- Samenvatting 221
Begrippenlijst 224
Opgaven 226

9 Topografie en kaartvaardigheid 229

- 9.1 Waarom en hoe je topografische items moet kennen 230
  - 9.2 Topografie van Nederland 232
  - 9.3 Topografie van Europa 233
  - 9.4 Topografie van de wereld 235
  - 9.5 Kaartvaardigheid 238
- Samenvatting 243
Opgaven 244

10 Toelatingstoets 247

- 10.1 Toetsmatrijs 248
- 10.2 Opgaven bij de toets 249

Geraadpleegde en aanbevolen literatuur 253

Illustratieverantwoording 254

Register 255

Over de auteur 260